

Szépirodalmi közlönyben (1857. Nov. 18.) tétetett vala közzé, óhajtott viszhangra talált a hirlapirodalomban s az eszme, mint egy partjától eloldott hajó, lengővé lett. — Mind az ünnepélykeletkezési történeténekszempon-
tjából, mind különösen azért, mivel miskolci ünnepélyünk alkalmával is szerepe jutott: im itt közöljük e czikket egész terjedelmében.

Nemzeti hála.

Emlékezés Kazinczy Ferenczre.

I.

„Régi mese, hogy a költő elkésett az is-
tenek osztozásáról. Eloszták vala már ég és
föld javait, s neki nem maradt egyéb, mint
szabad társalgás az Istenekkel a képzelet ön-
teremtett mennyországában. Régi ugyan e me-

de a benne nyilatkozott igazságot folyton folyvást előnkbe tükrözi az élet.

S ha csupán maguk a választottak érzének e rideg elhagyatást! ha csupán azok fejére szállna minden közöny és részvétlenség, kik fensőbb hatalom által, magas eszmék hirdetői-vé s mennyei érzelmek tolmácsivá jelöltetének! ha, midőn a dalnok, utolsó szivdobbanásával, zengeni megszűnt, legalább az eszme ülne diadalt, melynek martyrkoszorúját oly nyugodt önérzettel hordozá!

De napjainkban még inkább, mint valaha, divattá kezd válni a hiedelem, hogy egyedül azon tanulmány és foglalkozás érdemel kitűnő méltatást, mely szembeötlő és kézzel fogható haszonnal van egybekötve. A természet fölséges templomát mármár hideg tömeg

gyanánt fogjuk tekinteni, s csak haszonlesésből keressük s bonczolgatjuk tulajdonait, de szépségein lelkesedni, nemesbűlni nem tudunk. A klaszszikus világ örök időkre szóló szellemi művei mind sűrűbb homályba borulnak előttünk; részint mert közvetlen anyagi haszonnal nem kínálnak, részint mert nem szívesen láttott eszmék szülemlésére szolgálhatnának alkalmul. Közelegni látszik a kor, midőn csupán kenyér után kiált a sokaság s a cirkuszjátékait elengedi.

Ám boldogítsák e tulzó reálistákat, ha szellemük minden követelését kielégítik, a vasút-hálózatok, gyáarak, telepítvények s géptalálmányok; de a nemzet, mely sohasem válhatik üzerek s börzejátékosok tömegévé, nem feledheti el, mivel tartozik a tisztán szellemi érdekek bajnokainak.

„Hol böles törvények s szabad instituti-
ok védelme alatt a műveltség minden virága
erőtéljesen fejlődik, ott a békés versenyben
a szellem egyik törekvése nem fog károsan
hatni a másakra. Mindenik meghozza a nemzet
számára saját, különfajú gyümölcseit: egyik a
táplálókat, melyek az embernek jólétet nyuj-
tanak, másik a teremtető képzelem gyü-
mölcseit, melyek maradandóbbak, mint
maga e jólét, s a késő világ előtt is hir-
detik a népek dicső hírnevét.“ Ezt nem
költő mondja, hanem a természet egyik leg-
nagyobb magyarázója: Humboldt.

És nemzetünk vajjon mikép teljesíté ed-
dig a tartozó hála kötelességeit ama jelesek
íránt, kik előtte a műveltség zászlaját lobog-
tatták? Hol a pantheon, melyet „nagy fiainak
emelt a hálás haza?“ Hol a közérzelem, mely

mint villanyszikra futná keresztül a kebleket jobbjaink nevének hallatára?!

Vannak, tagadhatlanul vannak jelei a nemes részvétnek, melyet a hív küzdők iránt tanusítánk, a közelmúltban szintugy, mint napjainkban. Ha önmagukkal nem éreztetők szeretetünk melegét, legalább holtuk után áldoztunk emlékezetüknek. Ha idejekorán elfeledtük méltatni fáradozásukat, később talán hódolatunkat nyilvánítók az eszme iránt, mely őket lelkesíté. Fölsismertük, hogy az ut, melyen ők jártak, emelkedésünk s dicsőségünk útja. Megtanultuk nyelvünk s irodalmunk erőteljes kifejtésében keresni nemzetiségünk legbiztosb zálogát. — Csokonai kevesektől méltatva, mostoha viszonyok közt szálla sirjába; de alig három évtized múlva, tartós érzemlékkel jelölte hamvait a buzgó maradék; Kisfaludy

Károly nevének s szellemének irodalmi társulat létesítésével, nyugvó porainak márványszoborral áldozott a barátság és közrészvét; Berzsenyi temetőjén most jelent meg a hódolat, melyet e magas röptű dalnok, nemzeténél örökre biztosított; Kisfaludy Sándor nevét parányi, de szép emlékből őrzi a Himfy-lant, hölgyeink nemes érzésinek eme szóló tanuja. —

És nem sietett-e adakozó részvétét nyilvánítani a nemzet, midőn pár évvel ezelőtt Garay elhunytával, az árván maradt család sorsáról értesült? . . s nem tiszszeres mértékben mutatta-e e részvétet, midőn közelebb Vörösmarty szellemének hozá meg az áldozatot? ! . . Napjainkban ephemerbecsű íróegyeniség sem távozzhatik az élet szinpadáról a nélkül, hogy legalább a hírlapok ne tartanának fölötté ünnepélyes gyászrequiemet, ne

ajánlanák arczképét, s ne inditványoznának sirjára közköltésen siroszlopot! . .

S im a jelenkor zsibongó népe között, ő, a nagyok nagyja, egy új korszak teremője, ki életét adta váltságul magas eszméjeért, jelentelenül s feledve nyugszik Széphalom földjében! Avvagy elég jutalma volt-e, hogy megláthatá az ígért földjét, mely felé népét annyi akadálylyal küzdve vezeté? . . Elfeledjük az őrtornyot, mely sötétben világita nekünk a habok fölött, elfeledjük, midőn partra jutánk! Müvelt nyelvünk kényelmes eszközeül szolgál gondolatink kifejezésének; költőink zengemé-nyében a szép hangzat és erőtelj, a könnyűség és szabatoság, mint égi harmónia beszél lelkünkhöz, — s arról, ki bennünket e harmóniához csodaerővel s kitartással segített, megfeledkezni látszunk!

Emlegessük, emlegessük Kazinczy Ferenczet! a nemzeti hála kötelessége int, s jelentős alkalom kínálkozik, hogy emlegessük.

II.

„A föld pedig vala ékesség nélkül való és pusztá; sötétség vala a mélység színén, s az úr lelke lebegett a vizek fölött.“ Nyelvünk s irodalmunk állapota egy század előtt. Fensőbb köreink német és francia jellemet öltének nem csupán külviselőre, de szellemre nézve is. Tanintézeteink — a jövő ezen veteményes kertjei — megfeledkezének hivatásukról. A helyett, hogy nemzetiségünk ébresztését s ápolását eszközölték volna, latinos nevelésben részesíték az ifjúságot. Kihalt római nyelven szólott a tudomány. A magyar nyelv idegen né lön saját honában, s mint megvetett buj-

dosó, a közép és alsó rend tüzhelyénél keresett biztos menedéket. Kimerült s alélt beteg gyánánt látszott szendergeni a nemzet.

Lassanként tűnnikezde a zsibbasztó álm. Ébresztő szózatok zengtek a hazában, s a végsapás, mely nemzetiségünkre vala mérve, föltámadás, ujjászületés teremője lön. — Kazinczy Ferencz már eme kor küzdelmeiben az elsők között foglalt helyet. Gyöngge ifjuságában lépe az irodalom küzdhomokjára. Hévvvel csügge lelke Bessenyei s Báróczy törekvésein. Érzette, hogy a nemzeti szellem kifejtésére s fentartására legbiztosabb ut az irodalom. Ez eszmének élt. Ez volt éjnapi gondja. Ez vi-rasztott vele hét éven keresztül a börtön éj-szakáján, honában s honán kívül. Ez édesité hosszúra terjedt élte szenvedéseit.

Az irodalmi nyelv, mely Pázmán korában, a hitviták küzdelmei közt, némi fejlődésnek indult, a 17. századdal teljesen aláhanyatlott. A következő 18-ik század még szomorúbb s parlagabb állapotra süllyeszté azt. — Fölfogni az elejtett fonalat, viritó ligetet alkotni a kopárból, csinnal s izléssel bíró irodalmi nyelvet teremteni ott, hol megrögzött szokás s vérré vált előítéletek szálltak védelmére a régi formáknak, — e reformatori nagy munkát Kazinczy Ferencz részére tartották fen a végzetek.

S ha óriási volt a vállalat, valóban csaknem félisten volt az ember is, ki ezt merte s véghez vitte. — Roppant szellemtehetség, fölkészülve a tudományok minden gazdagságával. Vért s lelket átható erős meggyőződés, mely, bár körülte a világ megrendül és össze-

omlik, ingatlan hittel tekint czélja felé. Vele született, rendkívül finom érzéke a szépnek, természettől kapott s gondos tanulmány által nemesített izlés, mely mint őrangyal vezeté minden lépten. — A merre fordult, a merre szava zengett, új élet s elevenség támada ott. Nem hirnöke volt a tavasznak, hanem maga a tavasz. Előtte s utána ébresztőleg lengedezett a megifjulás éltető fuvalma. Szemlátomást nemesbült s gazdagodott a nyelv. Újdon szavak s kifejezések nyertek fölavatást az irodalomban. A költői formák szokatlan csín és változatossághoz jutottak. És míg a legkeserűbb harc folyt ez ugynevezett nyelvrontás, ez ősök árnyéka elleni bűn, e vakmerő szófaragás ellen: maga e küzdelem is harcosokat toborzott az irodalom szülemelő új korszakának. — Sűrűn pattogott a mérgező nyíl a nagy reformátor mellére; kétségbeesett

viadalban izzadtak ellene a Füredi Vidák, Somogyi Gedeonok és debreceni Társak: s Kazinczy, mint egy lángoszlop állta előttük a sötétben, mutatva nekik, hogy nem tudják, mit cselekesznek. — Valóban prófétai ihlet lakozék vele, mely lankadni soha nem engedé. Egymásután gyülekeztek oldalánál elvtársai s azok között oly ragyogó tehetségek, kik mintegy bűvérővel vonzák magukhoz a közönség részvevő figyelmét. Náluk volt a tudomány, az izlés s az ifju kebel lángbuzgalma. Küzdve bár, de biztosan haladtak a diadal felé. Berzsenyi, Szemere Pál, Kölcsey. Kisfaludy nyújták a győzelmi koszorút az ősz vezérnek s Vörösmarty hőskölteményeiben elragadó bájjal zendült diadalénekekre a kimivelt magyar irodalmi nyelv.

S ki fogja valaha feledni ama mindent

átölelő figyelmet, éber gondot s lekötelező varázst, melyből Kazinczy egy hosszú küzdelmes időszak írói viszonyait, úgy szólván, teremtetten? Mindenütt ott volt ő, mint az isteni gondviselés. Ébresztője a tehetségnek, buzdítója a bátortalannak, vezére s barátja a kezdőnek, nyájas üdvözlője bármi parányi értékű irodalmi jelenségnek. Nem várta, hogy fölkeressék a tanítványok: maga keresé föl azokat. Éles szeme már a tanodák falai közt felfödözte a muzsák kedveltjeit s előzve nyujta nekik kezét. Főleg benne folytak össze az irodalmi élet szálai, s mint gyújtó üveg által a napsugarak, erősbek s hatékonyabbak lőnek azok az ő szellemétől.

Nincs itt helye, rendkívüli munkásságának eredményét részletesen elősorolnom. Annak csak mennyisége is bámulatra ragad. So-

kat irt és sokfélét, irodalmi levelezéseivel együtt bizonyosan többet ő maga, mint születése előtt ama félszázad. Eredeti s fordított műveiben, korát meghaladó a csín és szabátosság. Könnyűvé tette a nehezét. Mi csak kiváló lángelmének sikerül: művelt irodalmi stílt használt, művelt irodalom nélkül. — S vajjon szükség-e párhuzamot vonnom napjaink aprólék törekvései s e mindent átölelő, egészre ható működés között? A kicsi Ámor alakját állítsam-e Apolló szobra mellé, hogy nagyobbnek tűnjék föl a nagy s kisebbnek a kicsiny?

Tövisek között járdalt a nyilvános pályatéren. Nyugtalanítók s fájdalmasan vérzők e tövisek. De fulánkját veszti a fájdalom s megennyhülnek a szenvedések, ha boldogító nyugalom vár bennünket a magánélet tűzhe-

lyénél. — Őt oda is kísérték bokros szerencsétlenségei. Az önzés, részvétlenség, félreismerés, előítéletek, melyek irodalmi törekvésének utját állták, mindennapi kenyerét is megkeseríték. — *Perfer et obdura; multo graviora tulisti!* kiálta fel a latin költővel s utána tévé: „de én annyi graviákat szenvedtem már, hogy meg nem mondhatom, melyik volt közöttük a *gravius* és *gravisimum!*“ Nemcsak bajnoka vala egy nagy eszmének, hanem vértanuja is. Megszaporodtak vállain az évek; de a késő vénség, az élet komoly tele, nem hoza neki ohajtott nyugalmat. Nem előbb pihent meg, mint midőn szemeit lezárta egy jóltevő, örökös álom.

És ennyi érdem után, hol az engesztelő áldozat, melyet az elköltözött nagy szellemnek nyújtottunk? Késik a kor csak azzal is,

hogy képét hiven, tárgyhoz illőn rajzolva hagyná fön a maradék számára. S ki tudja, meddig hallgat még bennünk a lelkiismeret szózata, e korszakot teremtő pályafutás emlégetésénél! Nem válik diszünkre, megtagadni a multat s részvétlenül fordulni el annak képeitől. Ki hinné, hogy az, mit mi siető kézzel homokba irunk, kiállja az idők viharját, midőn utánunk, az égfelé magasló pyramisok leomlanak!?

III.

Nem rég közlé egyik tudományos folyóiratunk, hogy Kazinczy Ferencz egyik utóda kölesönt kért és kapott a sárospataki főiskola pénzalapjából, a zálogban heverő Szépalom kiváltására. Szomoruan értesülvén a felől — mond a hivatalos jegyzőkönyv, — hogy azon nagy férfinak, Kazinczy Ferencz-

nek, — ki a magyar nyelv ujjaszületésének s jelen tökélyre jutásának, ugy szólván, kezdeményezője s egyik legfőbb tényezője volt, — egykori laka, melyben nemzetünk nyelvügyeért annyi éjen át virasztott, jelenleg idegenek birtokában van: a kért összeg, a történeti emlékü laknak, melynek kertjében a nagy halott hamvai nyugszanak, s a hozzá tartozó birtokoknak kiváltására, megadatni rendeltetik!! . . S hozzá teszi a közlő: „ez a nagy ember 1759. okt. 27-én született: maholnap száz esztendeje. — Külföldön ilyenkor már zeng a szó mindenfelé. Vajjon nem rezeg-e bennünk a kegyelet intő szava, hogy két év múlva százados ünnepet szenteljünk születése napjának“! ?

Ohajtva vártuk a viszhangot a nyilvánosság előtt mondott szép ötletre. Vártuk a

hírlapok tömeges rokonszenvét s az írók me-
leg buzgalmát, melyben termékeny földre ta-
lálанд az elejtett mag. De az ébresztő hang,
ugy látszik, kiáltó szó vala a pusztában. Sem-
mi jele a mozgalomnak, semmi lendület az
eszme valósitására. S vajjon nem teszek-e én
is hasonló hiábavaló fáradságot, midőn Ka-
zinczy Ferenczet emlegetvén, a százados
ünnep eszméjét újra fölmelegítem?! Ugy
látszik, hogy csakugyan illő alkalom lenne az
a nemzeti hála kifejezésére, nemzetiségünk
egyik legnagyobb bajnoka iránt. S ha szabad
következtetnünk ama feltűnő érdekeltetésből,
melyet napjainkban sokkal csekélyebb fontos-
ságu irodalmi ügyben is tanusít a közönség:
hiu lenne-e a remény, melyet Kazinczy Fe-
rencz emlékenél, a nemzeti közrészvételbe he-
lyezünk!?

Nem vélem rámtartozónak, körvonalozni az eszme létesítését. Ohajtom, hogy tekintélyek tegyék azt, kikre örömet hallgat a jobb rész s kiknek már nevük is zászló, mely buzdit s tettere ösztönöz. Pompás oszlop, mely a nagy halott hamvait feledéstől óvja, vagy jól szervezett irodalmi társulat, mely Kazinczy összes munkáinak kiadásával kezdje működését, vagy más valami, ezektől különböző legyen-e a nemzeti hála nyilatkozata? mind ezt könnyen dönthetnék el azok, kik a szép eszme kivitelére kezet fognak.

Bizonynyal sietve jönének ifjak és öregek, gazdagok és szegények s minnyájan, kik örömet vallják magukat magyaroknak, résztveendők a százados emlékünnepevényben, mely nem annyira egy személynek, mint egy diadalra jutott nagy nemzeti eszmének len-

ne dicsőítése. S mint Hafiz halmára Shirász leányai a virágokat, meghoznák áldozatjukat hazám hölgyei azon szellem számára, kit nekünk, míg irodalmunkban szép nyelvünk él, felednünk nem szabad.“

Két egész évvel előbb hangzottak hát az ébresztő szózatok az eszme körül, mint a létesítés alkalmá megjött volna. Elég idő arra, hogy feledékenységbe merüljön a szép kezdemény, ha akár önmagában, akár a szívek fogékonyságának hiánya miatt feledni való: de elég idő arra is, hogy teljes hévvel fölkaroltassék s hangos bizonyítványa legyen nyelvünk, irodalmunk s általában nemzetiségünk mellett napról napra élénkülő buzgóságunknak. És ime az egyszer fölmerült s újra hangoztatott eszme iránt szembetűnővé lett az érdekeltség mind nyilvános, mind magán körök-

ben s a nemes czélu kezdemény mintegy a hitelesítő pecsétet kapta meg akkor, midőn a magyar Tudós társaság 1858. November 22-ki öszves ülésében, Toldy Ferencz titkár indítványára, egyhangulag elfogadta, hogy Kazinczynak, mint az új magyar irodalom megalapítójának, évszázados születési emlékünnepest, az Akadémia önmagához illő diszszel ülje meg. Az indítvány részletei valának: 1) egy rendkívüli közülésben, a dicsőült öszves pályaképét fölmutató magasztaló beszéd; továbbá széptani emlékiratban méltatni őt, mint költőt, prózairót és nyelvművészt; mellszobrának leleplezése s egy dicsőítő költemény elszavalása: végül e czélra kieszitendő emlékpénz kiosztása; 2) az elmondottakat tartalmazó s a mellszobor rajzával diszitett emlékkönyv. Ez indítvány, melyet az öszves ülés, egyetemes fölkeléssel s hangos

helyesléssel magáévá tett, némileg körvonalozta ugyan az emlékűnnepély folyamatát s irányt adott a mindenfelől nyilatkozó közlekedésnek; de korántsem terjeszkedett ki azon nagyszerűbb részletekre, melyek az ünnepély folytán fölmerülvén, ragyogó példáivá lettek egy részt a hazafias áldozatkészségnek, más részt hangos hirdetőivé Kazinczy érdemének: értjük az alapítvány és az emlékszobor létesítését.

Ekként igyekeztünk kifejezni tartozó hálóját az Akadémia, azon dicső tagja iránt, a ki egy hosszú és soha meg nem jutalmazott élet áus áldozataival küzdött ugyanazon célok felé, melyeket e tudós társaság magáéinak vall: ez mintegy ujj-mutatás volt aztán a nemzetre nézve. Egymásután kezdetek ébredezni hazánk népesebb városai, midőn nyilván-

nossá lön, hogy az eszme zászlaját azon válogatott tisztes kör ragadta kezébe, melynek szép hivatása: a magyar nemzeti tudományos⁷ műveltség szövétnekét lobogtatni. És mi egyelőre is csak örvendeni tudánk a több oldalról nyilatkozó előkészületeknek, melyek annál dúsabb eredményt sejtetének velünk a kilátásba helyezett nemzeti ünnepélyből.

Mert igaz ugyan, hogy hazánk szívének s műveltségünk gyúpontjának örömet ismerjük és ohajtjuk Budapestet: de bármily értékű tulajdánál fogva sem tekinthetjük abban önönmagunk egyetemét s nem lehetünk óhajtozók ama centralizált francia polgár érzelmei után, ki Párisban látja őszpontosítva egész hazáját. Sőt miként a szív a test szerkezetében, küldje és áraszsza a főváros a vért, a szellemi és anyagi jóllét elemeit, sebes for-

gással a többi részekbe s így adjon azoknak erőt s elevenséget.

Hazánk jelentékenyebb városai között, kétségkívül sok tekintetben kitűnő helyet foglal el Miskolcz már rég idő óta. Nemesak a felső magyarországi ipar s kereskedelem egyik fő kikötője s egybetartó kapcsa: de tiszta magyar nemzetiségünknek is figyelemre méltó fészke s helyzeténél fogva szinte védbástyája. Többször bizonyítá nemes áldozatkészségét; sokszor ragadta kezébe, különböző társadalmi teendőkre nézve, a kezdenényezés lobogóját s mindenkor élénk fogékonyságot tanusita a nemzeti műveltség és közhaladás érdekei iránt. Nem említjük, hogy ápoló szeretettel ölelte keblére a zsendülő magyar színészetet majdnem félszázaddal ezelőtt s állandó templomot emelt számára.

midőn az ~~másutt~~ a részvétlenség hidegében
 tengődék. Nem említjük, hogy a municipális
 élet pezsgő küzdelmeiben, mint a kies Borsod
 székvárosa, hányszor volt tanuja, sőt közvet-
 len tényezője az egész nemzet testét áthatni
 törekvő eszmék harcának. Régibb kor évei-
 re szökik vissza emlékezetünk s azon idő fé-
 nyénél vetünk Miskolcra egy pillantást, mi-
 dőn ama nagy szellem, kinek dicsőítése örökre
 feledhetlen fénylapot töltötte be e város króni-
 kájában, maga is színről színre szemlélte az
 itt ébredt élénk közéletet, a mint az világot
 igyekvők gyujtani, mikor még körös-körül
 sötét vala. A Tisza két partján — így ír ma-
 ga Kazinczy Ferencz, a mult század végére
 vonatkozó önéletrajzában — nem vala megye,
 mely egy időben annyi jó fejvel birt volna,
 mint Borsod megye. E jó fejek között tündö-
 költek Ragályi József, Fáy Barnabás,

Szathmáry-Király József, Melezer László, Radvánszky Ferencz, Óváry László s többen. S e választottak csoportjában Vay József vala legelső. Világot teremtenek Miskolczon, mely az egész tájra, mely az egész honra kilövelléjóltevő sugárait.

S vajjon e város, e vidék, mely előtt ily vonásokkal rajzolt szellemek nyomai állottak a multban; közönyös maradhatott-e akkor; midőn a nemzeti nyelv s irodalom ujjáteremtő bajnokának dicsőítő emlékünnemepe ország-szerte emlegettetik?! Sőt inkább minden előleges izgatás vagy ébregetés nélkül nagyszerű nemzeti ünnepélyre leheté kilátásunk Miskolczon, akár a képességet tekinténk, mely tiszta ismeretével birt a tárgy jelentős voltának, akár a buzgóságot, melynek önként föl kell gyuladnia, valahányszor a haza és.

nemzetiség magasztos érdekei forognak szóban. Nyugodt szívvvel végig-pillantva az évszázados emlékűnnep részletein, valóban most is azon két jelentékeny körülmény adja nekünk a legbiztatóbb s legfőlemelőbb érzést, hogy lelkesedésünk csaknem teljesen magától jött, s polgártársaink majd minden osztályára s rétegére kiható volt. Kedvező jele az erkölcsi érték s nemzeti öntudatnak, kecsegtető biztosítéka a jövőndő alakulásának.

Miskolezon a Kazinczy-ünnepély 1859-ik év Oct. 27. négy különböző helyen és alkalommal, de mindenütt kitelhető fénynyel és ünnepélyességgel tartaték. Csak a hely és alkalom volt különböző, de nem volt különböző a buzgóság és érzelem, mely az ünneplők keblét mindenütt általhatotta. Meghozá szívbeli áldozatát kiki s nemesak a város, de a

közel vidék s általában a megye lelkes hölgyei és fiai sereglének össze, résztveendők e nemzeti közünnep örömében.

Dicsőítő hódolatának bemutatásában legelső volt a helybeli helyv. hitv. főgymnasium, melynek számos tanuló ifjúsága, az ügy mellett lelkesült tanárok vezérlete alatt, egyházi és világi előljárók jelenlétében s díszes közönségtől koszoruzva, zengedezte Kazinczy érdemeit.

Ezután a nemzeti színházi ünnepélyes előadás vonta magához a közönséget, mint legnyilvánosabb s legszembeötlőbb kifejezése az emlékezetes nap jelentékeny voltának s a sokszorosán hangoztatott eszme fontosságának. A nemes czélok melletti buzgóságáról kedvezőleg ismert színigazgató Molnár

György, valamint szorgalmas szintársulata átalában, minden intézkedést megtőn arra nézve, hogy az előadás az ünnepekt név emlékéhez méltó és érdekes legyen. Változatos és tartalmas programm állapittaték meg jó eleve s annak mellékleteül, nyomtatott felhívások küldetének a haza különböző vidékire.

A minden tekintetben kitűnőleg sikerült szini előadást népes és jólrendezett diszlokoma követé a színház-épületben szállásoló nemzeti casino teremeiben. Mintegy 300 teriték mellett ürte poharat e közáldomásban a részvényes közönség s élvezé azon zene-, ének- és szavalati elődást, melynek részletei, nyomtatott programokban, előlegesen megállapittattak.

Végre hogy a város becsülésre méltó

tő iparos polgársága szabad folyást engedjen nemzeti érzelmének lakalomszerű nyilatkozásának, a nemes magyar timárezéh középületében tartaték lélekemelő vég felvonása azon nagy fontosságu nemzeti diszünnepevénynek, melyet közérzelem szült, lelkesedés rendezett s hazafiúi tett-erő és áldozatkészség koszoruzott.

Ily sok oldalú s őszinte jeleit szemlélve a nemzeti buzgóságnak és a valódi érdemekről hálásan emlékező kegyeletos hódolatnak: önbizalom és remény hatotta által sziveinket. Erő s megújulás szikrái törtek elő a rég zsibadozó merev tagokon, s mint enyhe fuvalom, mint közelgő tavasz üdítő lehellete, olvasztgató az érzelmek rideg fagyát az ünnepélyes nap varázsa. Mert a hol hullámozó mozgás, előre törekvő sürgelem mutatkozik: élet van

ott, mely önléte fentartásaért viv. Lehettek másutt, kedvezőbb körülmények folytán, zajosabb és fényesebb nyilatkozásai e nemzeti ünnepélynek; a jubileum külső pompája, az abban részt vevők nagyobb számu tömege, az ünnepélyes alkalom dus eredményei talán fölülmulták mindazt, a mit Miskolcz e tekintetben nyujthatott; ánde a lelkesedés mindenre kiáradó általánossága, mely ama napöt itt valóban városi közünnepké emelte s az előre pontosan és megfontoló öntudattal körvonalozott rendszeresség, mely e közünnep minden külön részletén szembetűnő volt, bizonyára nevezetes és nyomatékka is bíró jelentéket fog kölesönözni mindenkor a miskolczi jubilaris diszünnepélynek.

Egyébbiránt ki akarná, vagy ki ohajtana, érzelmeink s tetteink értékét s valódiságát

azon külfény és zaj után mérni, melyben azok megjelennek? Nemes ezélokért hevülő buzgó szívek hódolatára, mindenkor kegyesen pillantanak az égiek. A hol ketten vagy hárman egybegyűltök, ott leszek közöttetek, ezt igéri a Megváltó. Értsük meg a szent ígérletet: nekünk, mindenek fölött nekünk szól az! . .

Azonban, hogy amaz emlékezetes nap eseményeiről annál részletesebb és kimerítőbb ismeretet szerezhessünk s elmúlt örömeit, a visszaemlékezés által újra meg újra élvezhessük: nyujtsd karodat szíves olvasó! s látogassuk meg külön külön saját tűzhelye mellett mindazon lelkes nemzeti kört, mely Kazinczy születésének s az ő általa képviselt eszméknek emlékünnepet szentelt, nyilvános hódolatot tanusított s új biztatást nyujta nekünk arra, hogy a haza csak akkor hal el,

midőn legutolsó fia szívéből a nemzeti érzelm és honszeretet végső szikrája kialszik. Vegyítsük lelkesedésök örömszájába örvendő kiáltásinkat s vágyakozó sohajtásinkat; éltesük velök együtt nyílt, őszinte ragaszkodással azt, kit minnyájan, mindenek fölött szeretni tartozunk.

